

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Februárius 27dikén, 1824.

Nagy Britannia és Irlandia.

Mint hogy a' Portugallia és Anglia között, a' rab-kereskedés elnyomására nézve kötötték 's 1817 Júl. 28d. Londonban aláíratott szerződéssel a' cél egészen el nem érte; ahoz képest az említett Udvarok még két toldalék-cikkelyben egyezének-meg, mellyeket 1823 Mártz. 15d. a' Lisbonában lévő Britanniai Biztos Ward Úr, 's a' Portugalliai Külső Miniszter Rademaker Úr Lisbonában nevek aláírásával megerősítettek, és a' mellyek mostan a' Parlamentummal közlötének. A' toldalék-cikkelyek ezek: 1. Mint hogy a' tilalmas rabkereskedés megakadályoztatása végett kiállított Britanniái és Portugallia hadi hajók útasításainak első cikkelyében ezen szavak vagynak, hogy: „a' melly hajókon kereskedésre szánt rabszolgák nem tállatnak, az olyanokat semmiféle szin alatt fel nem kell tartóztatni“, a' tapasztalás azonban azt mutatja, hogy azon hajók, mellyek ezen törvénytelen kereskedést üzék, minskelőtte megmozdítottak volna, rabjaikat a' partra tovék-ki, 's a' büntetést így elkerülvén, a' szerződés céljának és lelkének ellenére, újra bünteteitlen folytaták törvénytelen magokvisoletét; azért is a' szerződő fő Hatalmasságok szükségesnek tarták kinyilatkoztatni 's ezennel ki is nyitalkoztatják, hogy ha világosan és tagadhatlanul bé lehet bizonyítani, hogy csak egy rabszolga, vagy több rabszolgák, olly célből hogy velek tilalmas kereskedés üzettes-

sék, bizonyos hajóra vitettek, ennek azon utjában mellyen elfogattatott, akkor nevezett hajó ezért, a' fentemlített szerződés értelménél fogva a' száguldók által tartóztatassék-fel, 's a' Biztosok által büntetessék-meg. 2) Mint hogy az említett szerződésben kivéren annak 14d. cikkelyét a' halál esetében, semmi egyezés sincs aziránt, miként kellessék az element Biztos' helyét bétölteni, erre nézve a' szerződő fő Hatalmasságok abban egyezének ezennel meg, hogy ha valamely Biztos, Bíró, vagy más személy, visszahivattatás, betegség, vagy más elkerülhetelen okoknál fogva, vagy igazpátasától nyert szabadság mellett, változik, annak helye a' közelebb említett 14d. cikkely' rendszabásai szerint töltessek-bé. — Ezen toldalék cikkelyek szinü' azon kötelező erővel bírjának, minthá magába a' szerződésben befoglaltainának.

John Newport javallatánál fogva, hódoló-jelentés tétetik a' Királynak, mellyben az iránt fog megkérettetni Ó Felsőge, hogy az Irlandiában felállított Ikkolák' lajstromát terjeszté né a' Ház elébe.

Szir Wrottesley azt kívánta, hogy az Országban forgásban lévő ezüst és réz pénzeknek átnézése terjesztetnék a' Ház elébe. Célja az, mint mondá, hogy ezen pénzeknek becsék, azoknak belső értékekkel hasonlítottának egybe. Ugyan ez a' Parlamentumi tag f. h. 16d. azt kívánta, kéretteték-meg a' Király, hogy az ánglus pénzekre nézve, a' Decimalc-

Systema behozatataſa vétetnek tekintelbe.

A' királyi kinyitó beszédre adandó köszönet feletti vitatások' alkalmaztatásával, f. h. 3d. hosszúságú beszédet tartott az Alsó-házban Canning Úr, 's a' többek között így szólt: „A' mi közönségesen illeti azon állás-pontot, melyet Anglia tart Európában 's a' világban, — Európában 's a' világban, mondom, még pedig nem üres pótlék gyanánt mondom, — melyet tart Európában és Amerikában, — az ó és az új Világban, — arra nézve, ha szinte hozám nem illik is azon dicséretre érezkednem, melyeket, a' köszönetet támogató Orátor, az Igazgatásra talán igen is bőkezűen halmazott; de más részről elegendő okom vagyon arra nézve, hogy Brougham Úr abbéli állításainak ellent mondjak, melyek szerint Anglia magas állás-pontjáról, másod rangú Hatalmasság fokára süllyedett volna le. Én ugyan is merem állítani, hogy Anglia mostani állapotjában is éppen úgy védelmezheti illendő jussait, mint máskor, hogy hatalma azon szerint tiszteltetik, 's hogy javallatját a' többi Hatalmasságok éppen úgy keresik mint ennekelőtte. Abban ugyan egy értelemben vagyok Brougham Úrral, hogy Anglia, az Európai hatalomra nézve, nincsen többé azon helyzetben, melyben volt ama korábbi időkben, melyekre a' tiszteletre méltó Orátor czélozott. Hanem ennek ottan vagyon az oka, hogy mostan hathatóssabb befolyású Hatalmasságok között oszlik-meg Európa mint hajdan, és hogy a' velek való egybekötöttségünkre nézve, a' mi hatalmunk sem az, a' mi volt ennekelőtte. Azt vetik ellenünk, hogy a' despota Státusokban lévő visszaéléseket, a' mint azokat Brougham Úr nevezi, mi eltérjük, 's a' hatalom' egyirányúságát

nem tudjuk többé megtartani. Ha Brougham Úr vissza akar tekinteni Wilhelm Királynak 's Anna Királynénak Igazgatásaira, melyekre czélozott, meg fogja látni, hogy bizony akkor, ha hogy valamely német Császárral, vagy akár-mely más Fejedelemmel szövetségre lépünk, ugyan keveset gondoltunk a' Szövetségeseink Státusaiban uralkodó visszaélésekkel. Úgy kell a' világban élnünk, a' mint a' világ vagyon; a' jelenvaló elementumokhoz kell magunkat alkalmaztatnunk. Új világot „egy darab és tökéletes Chrisolit-köböl“ mi nem formálhatunk. Ha csak azon Státusokkal akarnánk barátságban élni, melyeknek szabad Constitúciójok vagyon, akkor ugyan kevés Szövetségeseink volnának. Tekintsünk hátrább csak tíz esztendővel 's tegyük-fel azon kérdést, valyon Despoták' segítsége nélkül, megbuktathatánk vala e a' Despotismusnak azon Colossusát, melynek Köztársaságok és Despoták térdet hajtának, 's hatalma miatt Anglia barátainak ereikben a' vér meg-aludott. — A' tiszteletre méltó és törvénytudó Brougham Úr kiterjeszgedett még bizonyos főbenjáró perre, mely az Ausztriai Olasz Országban folyt-le. Jól-lehet sok környülállások ismeretlenek előttem azok közül, melyeket előhordott, de még is úgy tartom, hogy a' Majlándi perre czéloznak észrevételei. Legyenek bár arra nézve a' vádak fundamentum nélkül valók, az egybecsküvészek költöttek, az ítéletek törvénytelenek; a' Brougham Úr által felhordott környülállások fundamentomosak e avagy nem, azt nem tudhatom. De tegyük-fel, hogy igaz mind a' mit állít; valyon mi felbontsuk e egy olly nagy Hatalmassággal való szövetségünket, a' milyen Ausztria, azért, minthogy azon Hatalmasságnak néhány Polgárai, mint a' tiszteletreméltó Beszélő erősíti, igazság-

talanság' áldozataivá levének? Ez ugyan helytelen és zabolatlan kívánság volna. A' mi dolgunk az, hogy egybeköttetéseinket minden Európai nagy Hatalmaságokkal, a' Birodalom testeinek tartván azokat, a' Politica közönséges és befoglaló principiumai szerint fentarthatásunk, a' nélkül hogy nyugtalanul vizsgálgatnánk az idegen Igazgatások alatt lévő visszaéléseket és afféle rendszabásokat, mellyeket mi, kiknek jobb kormányrendünk 's szerencsésebb Intézeteink vagynak, talán ócsárlásra és útalatra méltóknak ítélünk. Különbén én azt hiszem, hogy Brougham Úr az előadott több környűlállások' iránt roszúl nagyon tudósíttatva. Tudom ugyanis, hogy a' Majlándi egybeesküvésbe leveredett személyek közül, kiknek vétkes voltak vagy ártatlanságokról én itt ítéletet tenni nem merészlek, valami húszan valának olyanok, kikről vétségek bém bizonyított, 's önn vallomásoknál fogva büntettetek halálra; tudom továbbá, hogy nekik megkegyelmezett az Ausztriai Császár, még pedig több Tanácsosainak vélemények ellen, kik azt hívték, hogy ezen megkegyelmezés által, a' Státus' boldogsága veszedelmeztenék. A' mi azon, ugyancsak Brougham Úr által említett környűlállást illeti, hogy miként bántak egy vétekekkel terheltetettnek, aszszony nemű közel rokonával (ezen szavak, Brougham Úrnak, Confalonieri Grófné Bécsbe jöveteléről tett hamis észrevételeire céloznak), arra nézve egyenesen meg kell vallanom, hogy azon dologról nem tudok semmit; de mikor az Ausztriai Igazgatást a' törvénynek az említett alkalmazással lett kiszolgáltatásában Brougham Úr, szerfeletti keménységgel terheli, arra nézve lelkiismeretes meggyőzőtéssel mondhatom, hogy a' tiszteli Úr tévelygésben nagyon. A' legmérgeesebb kifejezésekkel szóll ugyanis azon kegyet-

len eszközökről, mellyek által a' nevezett Igazgatás ki szokta csikarni az önn vallomásokat: 's a' miat látszik, nem tudja, hogy Ausztriai törvények szerint, önn vallomása nélkül nem ítélthetik halálra a' bűnös. Nekünk, kik az önn vallomást nem tartjuk megkívántató dolgoknak, sőt inkább ahoz vagyunk szokva, hogy az olly gonosztévőket is akasztassuk, kiknek utolsó szavok is ártatlanságokat hirdeti, nekünk az efféle törvény helytelennek láttatik lenni; pedig tagadni nem lehet, hogy benne inkább megvagy az emberiség' lelke, mint az ezzel ellenkező tulajdonság. Én magam is helytelennek tartom azon törvényt, mert az önn vallomást vagy igazságtalan eszközök által kell kicsikarni, vagy a' bizonyosság különben is elegendő, akkor az feleslegvaló. De azért még sem illik kegyetlenséggel vádolni valamely Igazgatást, melly Országa' törvényei szerint kéntelen önn vallomást kívánni. Nem czélom, 's nincsen is reám bízva, hogy az Ausztriai büntető-törvényhozást védelmezem, még kevésbé, hogy olly Státusban, mellyel csupán politcai egybeköttetésben élünk, egyes büntető-törvényeket vegyek vizgatat alá. De ha más Nemzetek olly kegyetlenül akarnának minket is megítelni, mint a' millyen ítélettel van Brougham Úr az Ausztriai Császár ellen, millyen vadsággal nem lehetne úgy beonúntket vádolni, ha csak azt hoznák is fel ellenünk, mellynek az utóbbi három hónapokban, tetemes bosszankodásunkra, tanúji valánk? Értem a' Hertfordi pert és akasztást. Ha mondok mások úgy akarnának bänni velünk, mint bänik a' Beszélő Úr az Ausztriai Császárral, vallyon mit mondhatnának azon magasztató-írásokról, mellyek egy olly gyilkos' védelmé mellett nyomatásban jelenének-meg, kiről a' gonoszság bém bizonyított, de magát megmakacsította,

's vétkét meg nem vallotta? Vallyon il-
lendő dolog volna e, ezen történetnél
fogva alacsonyítani le a' mi nemzeti cha-
racterünket? Szeretné e Brougham Úr,
ha a' Hertfordi dolgok' folamolja, akként
critisáltatnék valamely idegen gyűlésben,
mint ő csekedett a' Majlándi perrel,
's az, a' Britanniai nép gondolkozása
mondjának megítélésére nézve indító-
okul használtatnék? Ez az indító - ok
éppen csak annyit érné, mint ér az,
mellyt Brougham Úr Ausztriára nézve
felhozott."

Spanyol Amerika.

A' Mexikói Congressus elébe terjesz-
tetett Constitutió' plámuma szerint, a'
törvényhozó test ottan egy Senatusból
és egy Képviselő-Kamarából fog állani.
Minden egyes tartomány két tagot ne-
vez-ki a' Senátusha, 's minden egyes tar-
tomány' Képviselőjének számát, a' nép'
száma határozza-el. A' Congressus csak
nem azon hatalommal bír, mint az Éj-
szak Amerikai egyesült Státusokban. A'
végrchajtó hatalom mindenkor csak bi-
zonyos meghatározott időre választatott
Praesidensre bízattatik, kinek majd csak
nem azon kötelességei és jussai vagynak,
mellyek az Éjszak-Amerikai Praesidens-
nek. A' Birói hatalom ugyan úgy van
elintézve mint Éjszak-Amerikában. Az
egyes tartományok felsőségeinek meg-
szorításai, csaknem szóról szóra az Éj-
szak-Amerikai Státusok Constitutiójából
vagyon lefordítva. Minden tartomány-
nak avagy városnak köztársasági forma
adatik. A' Constitutio plámuma elfogad-
tatásának idejéig minden adósság az ösz-
vécsége Mexikói Szövetség' terhe, 's osz-
tályoztatása és kifizetése iránt a' Con-
gressus törvényeket fog hozni.

Spanyol Ország.

A' Király következő Decretumot
bocsátott-ki: „Az ezen Országban dühös-
ködött polgári had kimerít-én boldog ál-
lapotunknak kútfejeit, levestáromnak jö-
vedelmei nem elegendők a' Státus szüksé-
geire, ha csak a' költségek a' jövedelemhez
képest meg nem kevesítetnek. Erre nézve
megparancsolám Minisztereimnek, hogy a'
kormánynak minden ágazatát a' gazdálko-
dást hozzanak-bé; mert elszegényedett
népeim nem tehetik többé azon áldozat-
okat, mellyekre önként szának-el ma-
gokat midőn a' partosságot kello elnyom-
ni, és királyi székeknek teljes jussaival
újra helyre állítani a' köz békességnek
és boldogságnak kezeségeit. A' békes-
ség sok olly katoná-sereget szükségte-
lenekké teve, mellyek a' becsület' és hír-
ség szózatjára, mint valamely varázs jel-
adásra, Spanyol Országunk minden ré-
széből egybegyülekeznek. A' földmí-
velés és mesterségek, sok olly kezekre
számot tartanak ez idő szerint, mellyek
fegyvert ragadának voít. Némelly értet-
len emberek azonban félnek ezen sere-
gek' elbocsátásától, mellyekre az Igaz-
gatásnak nincsen többé szüksége, 's mel-
lyeket a' Kinestár nem fizethet; mások,
kiknek nincsen nyek szerint a' rendnek
helyreálltatása, amazoknak félelmeket
azzal öregbitik, hogy bizodalmtlansá-
got terjesztenek. Némelly nyughatlan
fők azon gyanút és félelmet tett-tek, hogy
ama seregek' szélytosztatása által, mel-
lyek a' constitutiós Anarchiának semmivé
tétele végett fogtanak fegyvert, olly Tisz-
tek jöhetnek az új Ármadához, kik az én
hasznaim iránt, mellyek egyes népeim'
hasznaival, kevés hajlandósággal visel-
tetnének. Kötelességem lévén elhárítani
ezen fundamentotalan félelmeket; tud-
tokra adom ezennel Jobbágyaimnak, hogy
célom az, hogy királyi-székem egyedül

az ő szereteteken fundállassék, és hogy tőlök más áldozatokat nem fogok kívánni, mint a' mellyek a' nyugalom' helyreállítására, 's a' törvényeknek való hódolásra szükségesek. Tudják-meg Jobbágyaim, hogy Armadám, a' finanziaí segítség-külfeljekhez leszen alkalmaztatva, 's olly Tisztek által fog vezéreltetni, kik királyi személyeinhez viseltető szeretetekkel, vitézséget és fenyítéket kötnek egybe. Tudják-meg végre, hogy ha tévelygés és hirtelenség, buzgóságuk álarczája alatt, lélelmet tettetnek ottan, hol csupán jó reménységekre vagyon ok, én arra nézve erősen meghatároztam, hogy az Isteni gondviselés által Igazgatásomra bízott Státusom ellenségeinek fogom tartani mind azokat, valakik az annak javára czélozó rendszabásoknak nem engedelmesskednek. Azon tisztem, melly szerint a' királyi pálczám alá vettetett népeknek boldogságot kell szereznem, azt is kötelességemmé teszi, hogy heményen bánjak azokkal, kik magokat czéljaimnak, bár miéle szín alatt, ellene szegeznek." A' Palotában, Jan. 18d. 1824.

Francia Ország.

A' f. h. 16d. költ Moniteur egy királyi határozást közöl, mellynél fogva Marquis Talaru a' sz. Lélek Rende Vitézének neveztetik.

A' Journal des Debats azt mondja Febr. 15d. hogy a' mint hallik a' francia seregenek Spanyol Országban maradásokra nézve egyesség köttetett, 's ezen egyesség már, 's a' hajó-prédák iránt tett szerződés, és a' Francia Orzágnak tartozó 34 milliónak megismérese, Spanyol Orzággal minden magános foglalatosságoknak véget vetettek.

Pápa Státusai.

A' Febr. 11d. költ Diario di Roma állítása szerint a' szent Atya napról nap-

ra jobban van. Már újra számos Audienciákat is adott.

Az Anglus Király' képe mellyet ez a' Monarcha Cardinalis Consalvinnak küldött, ennek halála után való napon érkezett-meg Romába.

Febr. 26d. a' Státus-papirainak közép-árrok:

Státus Kötelező levele 5 pCtinal Conv. P 90
Ugyan az. 2 1/2 pCtinal 44 7/8 Sorsvonások Kötésén
1820-ról C. P. 135 Ugyan az 1821-ről 100f. C. P. 119 1/5
1/8; Bizonyítás 1821d. Kötéséről 100 Itéri C. P. —
Bécs Városi Bankó Obligatók 2 1/2 pCtinal 44 1/2,
100for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban. 1 Bank-Act e
992 1/10 for. C. P. Cs. Arany —

A Gabona négy fő nemeinek árrok általjában Febr. 16d. — 21d.

(Mérőjét garasra számlálva V. Czban.)

	Búza.	Rosz.	Árpa.	Zab.
Bécsben Febr. 17d.	126	63	60	42
— Febr. 21d.	128	63	51	42
Stoekerauban Febr. 16.	107	72	50	31
Fischamenden Febr. 17. es 19d.		53	39	32
Nagy Enzensdorfon Febr 18 119		64	46	31

Magyar Ország.

F. h. 21d. ezt írják a' Hazai Tudósítások: „Ő Cs. K. Felsője méltóztatott Nagy Mélt. Gróf Zichy Ferencz Urat Cs. K. Kamarást és Belső Titkos-Tanácsost T. N. Gömör Vármegye' Administratorát Ő Exclját; nem különben Mélt. Gróf Batthyáni Imre Urat, Német-Újvár' Örökös Urát, Cs. K. Kamarást, és a' Nagy Mélt. Magyar királyi Helytartó Tanácsnak Tanácsosát Ő Ngát, a' Septemvirális Tábla' Assessoraivá kegyelmesen kinevezni.“

Szigetről, Maramarosból, Febr. 12d:

A' mi Megyénkben kivált 1791-től fogva a' Vallásbéli szertartásokra nézve egymástól különböző Keresztyén lakosok között viragozni kezdett azon boldog Vallásbéli egyeség, költsönös szeretet, mellyről a' Magyarok' nagy Nádor Ispánja József Ő Cs. K. Fő Herczege sége mióta 1805b. Megyénket jelenlétével meg-örvendeztette, ugyan az írt esztendőben Aug. 3d. költ's kedves emlékezetű hajdani Fő Kormányszólkhoz, néhai Nagy-Mélt. Gróf Hallerkői Haller József Úr Ő Excljához írt, általa pedig Megyénnel közlött, 's közönségesen elolvastatott levelében ezeket jegyezte meg: „Prudentis hujus moderationis effectum in praeclara omnium in „Gremio existentium Religionum Com- „membrorum unione perspexit; quae me „eo majori replevit gaudio, quo eadem „rarior est: hoc publicae Felicitatis Ve- „hiculum esse Excellentia Vestra praevidit, ac proinde de eo dubitare nequeo, „quod Excellentia Vestra in futurum etiam „ejusdem unionis Conservationem cordi „sumet et cet.“ — ezen szép 's boldog vallásbéli egyeség mondom ha azoltától fogva nem nőttön nőtt is, de legalább hogy ma is a' lakosok között virágzásban legyen elég bizonyosága annak a' mai nap is, a' midőn Felsőéges Jó Királyunk születése napját innepeljük. Megyénk' szeretett és tisztelt Első Al-Ispánja, Tek. Szaplóczai Szaplóczay Pál Úr vezérése alatt ugyanis, a' Státusok és Rendek a' Vármegye Palotájába öszvegyülekezvén, innen elsőben a' Romano-Catholicusok, azután a' Helvétziai vallástételt Követők Templomába béseregelve, minnekutána mind a' két helyen a' célhoz alkalmaztatott fontos Tanítások tétettel volna, egyesült buzgó fohászokadások becsátattak fel a' Királyok' Királyához a' Haza Felsőéges Atyja' hosszas és boldog életéért!!! Az Isteni tisztelet alatt a' megyebeli Sovágók szokott forma ruhájok-

ban vitték végbe a' rendes katonai tiszteledést. Bévégeztetvén pedig az Isteni-tiszteletek, font tisztelt Első Al-Ispánunk a' Státusokat ebéjére meghíván, gazdagon megvendégelte, a' midőn elsőben is Felsőéges Királyunk hosszas és boldog életéért, azután a' Cs. és K. Fő Herczegekért, végre az egész Felsőéges Ausztriai Ház' virágzásáért öröm poharak ürítették. Estve a' Város kívülagósítottatott, a' Helvétziai Vallástételt Követők fő Iskolájában tanuló Ifjúság pedig, a' célhoz alkalmaztatott kívülagósításokkal és kellemetes Hármóniával gyönyörködtette a' nézőket és halgatókat.

Ugyancsak Szigetről, Maramarosból: E' folyó eszt. 27d. borzasztó gonoszság történt nálunk: estvéli hat és hét óra között ugyanis Tsztdő Fábri Hieronimus Úr, az idevaló kegyes Iskolabéli Szerzetes Papok' munkás életű és igen takarékos volt Rectora, tulajdon szobájában az asztalkája mellett ülve, és gyertya világánál olvasgatva, valami gonosztévő által (a' kinek már előre a' szobába bé kellett lopózni) orozva föbe veretett, elannyira, hogy agyveleje is kiomolván fejéből, nem sokára szörnyű halált halt. A' hivatalos kemény vizsgálatok szünet nélkül folytattatnak, több gyanús személyek elfogattattak, a' gonosztévő mindazáltal még máig sem tudódhatott meg. — A' szerencsétlen megholtnak több érdemei közül meg kell említeni, hogy ő néhai jó emlékezetű Praedecessoranak Tsztdő Tudós Simoncsics Innocentius Úrnak (a' ki a' Helvétziai Vallástételt Követők Helybéli fő Iskola hajdani nagyon tisztelt Rector Professorával mostan pedig Megyénk Számvevőjével Tek. Tudós Betleni Hari Péter Úrral kezét fogván, a' Vallásbéli boldog egvességet a' Tanuló-Ifjúság' szívébe bele csepegtetni, a' vadgyűlölséget pedig kiirtani teljes erejéből iparkodott, a' mint ennek a' két fő Isko-

labéli Ifjúság együtt létében ezen materiáról: „Homo Dei Causa Humanitatem „exuere non debet, cum ipse Deus Homo „minis Causa humanitatem induerit, ut „nos omnes ad mutuae charitatis officia „quae vera est Humanitas ducat“ — elmondott 's a' költsönös türedelemre buzdító beszédje elég bizonyosága) — ezen tisztelt Úrnak mondom elkezdett nagy munkáját gyarapította 's a' két Iskolabeli Ifjúság között virágozott költsönös szeretetet elősegélte. — A' megholtnak pénzcsékeje lévén, a' szükölködőknek, kik a' költsönözés végett hozzá szoktak vala folyamodni, azt kiadogatván, hihető hogy ezek közül kellett valakinek ezen irtóztató gonoszságot elkövetni, mert midőn a' szerencsétlen ülve asztalkája mellett halva találtatott, az almáriom és asztal sifőkjai mind felnyitva és feldúlva találtattak.

Ugyan a' Hazai Tudósítások írják, hogy: „Kassai levelek szerint Jan. 28d. meghalt Fő Tiszt. Szuhányi Ferencz Úr, Pankotai Apátur, Cs. K. Tanácsos, és a' Kassai Tudományos Kerületnek Fő Igazgatója. Ezen jeles férjfiú 1742 Nov. 29d. született Egerben, 1759-ben az úgynevezett Jésus Társaságába felvétetett, 's abban mind tanítás mind predikálás által hasznos szolgálatokat tett; 1794-ben midőn Gyöngyösön Gynásium állíttatott, annak Igazgatójává neveztetett, 's azon hivatalt olly buzgón és hasznosan folytatta, hogy őt esztendő múlva a' Kassai kir. Akadémiának Vice Directorává neveztetett. Itt is olly dicséretesen viselte hivatalát, hogy a' Fő Director Báro Salhausen halála után Ő Felsőge által annak helyébe Fő Director-nak tétetett — Mindenkor kegyes, munkás, és jótévő életet viselt, úgy hogy magát köz tisztelőre méltóvá tette. Tudománybeli jeles előmeneteleit bizonyítja mind az, hogy a' Philosophiának Docto-

ra, és a' Theologiának Baccalaureusa volt; mind pedig az, hogy nyomtatásban kiadott hasznos munkák által is a' tudományt terjesztani igyekezett. Illyenek p. o. Notitia orbis e variis peregrinationibus ab illustribus viris deprompta 1788. Dialogi, quibus naturalistarum opinioniones variis de rebus, iisque oppositae sententiae referuntur. Cassoviae 1789. Thomas Morus, olim Angliae Cancellarius juvenem Principalem docet, quid facto opus sit, ut scepto admodum, sibi gloriam, salutem regno, subditis felicitatem pariat 1790. Origo et progressus ruinae regnorum 1792. Considerationes probi ac sinceri patriae Civis, super causis, quae juvenum mores corrumpunt 1793. — De kiváltképen haládatos emlékezetet érdemel a' Magyar Hazától az által, hogy érett, 's tiszta magyarsággal elkészítette a' Természeti Törvényt, a' Tarsaságheli közönséges Törvényt, és a' Nemzetek' Törvényeit. Melly munkája vajha mennél hamarabb világosságot latna! Az ő hasznos élete 83 esztendőkre terjedett, a' mikor még olly friss és nyers erővel bírt, hogy halála előtt való nap is a' sz. Mise áldozatját végbe vitte; halála napján pedig csak a' nagy hurut miatt tartózkodott szobájában, 's az alatt míg cselédjét a' templomba küldené, hihető szélütés által, hirtelen elgyengülvén, ülőszékétől nem messze öszverogyott, 's fejét almáriomának szegletébe ütven, a' sok vér elvesztével szavatól is elvált, 's azon éjjel tíz órahor, erkölcesei által megérdemelt örökkévalóságra elköltözött.“

Az egyesült Budai-Pesti német Ujság így ír f. h. 22d: „Azon sok jótévő intézetek és rendelkezések között, mellyeket Magyar Ország jó Kirallya I Ferencz atyai gondoskodásának köszönhet, közhaládatosságra érdemes az is, hogy Ő Felsőge ezen Ország számára, kegyelm-

sen egy Szem-Orvost méltóztatott kinevezni, 's neki a' Kamara fundusából 600 ezüst forint esztendői fizetést, 's utazásaiban minden napra 6 f. ugyancsak ezüst pénzt rendelni. Ezen czélra Tek. Szabó János Úr, Orvos Doctor választatott Ország Szem-Orvosául, ki Pesten elvégezvén tanulását, bégjárta Európának nevezetesebb Szem-Orvosi-Intézeteit, 's ismereteit így nevelte tapasztalásai által. Tisztelt Szabó János Úr, mint Ország Szem-orvosa, múlt esztendőben kezdél hivatalos utazását Verőcze, Baranya és Somogy Vármegyékben; orvoslás alá vétén a' szem-nyavalyákban szenvedő Jobbágyokat, 's ezen utazásának gyümölcsei a' következők: 1823 Majus 16d. től Nov. 13dikáig különbféle nemű hájogos szeműket operált; I) Baranya Vármegyében: 24 férfit és 15 aszszonyt. Melly öszveséges 39 számuakból 28 tökéletesen meggyógyítatott, 5 nem egészen épült-ki, 5 pedig gyógyítatlan bocsátatott-el. — II) Verőcze Vármegyében operáltattak 6 férfi és 5 aszszony; 's az öszveséges számból 8 személy tökéletesen; 1 nem egészen gyógyult-meg, 's 2 gyógyítatlan bocsátatott-el. — III) Somogy Vármegyében: operáltatott 28 férfi, 18 aszszony; 's az öszveséges számból tökéletesen meggyógyult 37, nem egészen 4; 's orvosolatlan elbocsátatott 5. Meg kell azonban jegyezni, hogy azon személyek is, kiket ezúttal nem lehet tökéletesen meggyógyítani, idővel méltán javulást várhatnak."

E r d é l j e.

A' Sz. Udvarhelyi E. R. Collégiumnak megjegyzést érdemlő napja vala, e' folyó eszt. Jan. 31üike. T. Csor-

ja Ferencz Úr, a' múlt eszt. Jún. 28d. ürességbe hozatott Philosophica Cathedrába béiktatták. Egyik Fő Curator Mélt. Bethlen Gróf Bethlen Sándor Úr vala, a' Mélt. Fő, és V. Curator Uraktól, Professor Társaitól obajtott, és a' Mélt. Fő Consistoriumtól meg is nyert Tudós Férfinak béiktatója. Három mozsarak adák tudtára az Anya Városnak az Isholti Innepet, melly azzal elkezdődék. A' Mélt. Fő Consistoriumnak e' tárgyban költ végzését T. Professor Karátsóni Sámuel Úr, hogy felolvassa, a' Fő Curator Úr kéré; — 's e' meglévén a' Fő Curator Úr, a' Professori hivatalnak terhes, de felséges, a' tanulóknak Tanítójokhoz, és magokhoz való kötelességeket rövid, de igen szép, és fontos kifejezésekkel előadá, 's szives kívánságai után, az ürességben lévő Tanító-széket az új Professornak megmutatá, a' mellyeit az elfogalván, a' Professornak kötelességeit négy részekben oly' bővön, oly' talpraesett gondolatokkal, ügyes kifejezésekkel, és oly' érzékenyítő kellemtel mutogatá, hogy mindeneknek teljes megelégedéseket megnyeré. A' Collégium' részéről mostani Rector Professor T. Bodola Sámuel Úr, az új Professort elfogadá; nem hosszas ugyan, de köz kellemet érdemlett, és nyert beszédének tárgya, egy Professornak az emberiség' formálásába való befolyása vala, 's a' milyen hathatósan, oly' értelmesen festegeté, hogy egy Professor milyen nagy a' maga valóságában. Az egész Innepet a' béiktató Fő Curator Úrnak vidám ebédje fejezébé; a' holott is Felsőleges Fojedelünk' a' Fő Consistorium', Fő és V. Curatorok', az új Professor' 's a' t' egészségéért, mozsarak ropogásai közt, teli poharak ürességettetenek.

----- (C) -----